

ÇAĞDAŞ TÜRK SANATININ DEĞERLERİNDEN MUSTAFA AYAZ
VE MÜZESİMUSTAFA AYAZ AND HIS MUSEUM AS ONE OF THE
CONTEMPORARY TURKISH ART*Kemal Hakan TEKİN****Özet:**

Çağdaş Türk sanatının önde gelen isimlerinden biri olan Mustafa Ayaz ile ilgili sınırlı sayıdaki bilgi, literatürde dağınık hâlde karşımıza çıkmaktadır. Yurt içinde altmış aşkın kişisel sergi açan ve on dokuz ödül kazanan; Hindistan, Kuveyt, Mısır, Romanya, Bulgaristan, Polonya, Belçika, Fransa, ABD, İngiltere, Cezayir ve Almanya gibi pek çok ülkede de karma sergi ve bienallere katılmış olan sanatçı, kendi adıyla anılan müzesi ile de ön plana çıkmaktadır. Mustafa Ayaz, Ankara'da, "Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi" adı altında, tamamen kendi olanakları ve birikimlerini kullanarak bir müze yaptırmıştır. Bu çalışmada kendisinin hayatı, sanatçı kişiliği ve kurduğu müze ile ilgili detaylı bilgilere yer verilerek, sanat tarihi merkezinde güncel bir literatür değerlendirmesi yapılmıştır. Sanatçı ile yapılan kişisel görüşme, müze kayıtları dışında literatürde kendisi ile ilgili çıkan yayınlar kaynak olarak kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mustafa Ayaz, Çağdaş Türk Sanatı, Resim, Müze.

Abstract:

The information on Mustafa Ayaz who is one of the prominent figures of the Contemporary Turkish Art is scattered and limited in the literature. He received 19 awards and opened nearly sixty exhibitions in Turkey and joined combined exhibitions and biannual activities in many countries like India, Kuwait, Egypt, Romania, Bulgaria, Poland, Belgium, France, USA, Britain, Algeria and Germany, also attracts attention with his museum established after his name. Mustafa Ayaz has established a museum in Ankara all with his own efforts and savings under the name of 'Mustafa Ayaz Foundation, Museum of Plastic Arts.' In this study, detailed information on his life, his artist identity and the museum he established has been given, and an up-to-date literary assessment has been performed in terms of history of art. The interview with the artist, museum registers and published works in literature have been used as resources.

Key words: Mustafa Ayaz, Contemporary Turkish Art, Painting, Museum.

---

* Öğr. Gör. Dr., Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi – Kayseri khtekin@erciyes.edu.tr

GİRİŞ

Çağdaş Türk resim sanatının yaşayan değerlerinden biri olarak Mustafa Ayaz, Ankara'da açmış olduğu müzesi ile de öne çıkan ressamlarımızdandır. Bu çalışmada Mustafa Ayaz'ın sanatçı ressam kişiliği ve resim üslubu ile kurmuş olduğu müze, sanat tarihi bağlamında değerlendirilecektir. Çalışmada kaynak olarak Mustafa Ayaz ile yapılan kişisel görüşme dışında Mustafa Ayaz Müzesi'nden edinilen bilgilerden ve sanatçının kendi notlarından da faydalanılmıştır. Literatürde dağınık hâlde bulunan röportaj, yazı ve değerlendirmeler bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır. Makalede öncelikle Mustafa Ayaz'ın hayatına, sonrasında ise sanatçı kişiliği ve resim üslubuna değinilmiş ve kurmuş olduğu müze ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

1. MUSTAFA AYAZ'IN HAYATI¹

Mustafa Ayaz, 1938 yılı ağustosunda Trabzon-Çaykara ilçesi Kabataş Köyü'nde, ailesinin dördüncü çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Mustafa Ayaz'ın çocukluğu, II. Dünya Savaşı'nın getirdiği ekonomik bunalımlar içerisinde geçmiştir. Savaş yıllarının yoklukları içerisindeki bakımsızlık ve hastalıklarla dolu çocukluk yaşamı, neredeyse, o yıllardaki her kırsal kesim çocuğununki gibi onun da yazgısı olmuştur. Köyün kenarındaki baba evi, köye bir saat uzaklıktaki ilkokula yaya gidip gelen çocukların, dinlenmek ve ısınmak için sığındığı bir liman gibi olmuştur. Sayısız zorluklarla geçen yılların ardından Mustafa Ayaz, ancak on yaşında okula gitme olanağını bulur.

1953'te ilkokulu bitiren Ayaz, o yıllarda çoğu köylü çocuğu gibi, ancak yatılı bir okula girebilirse okumayı sürdürebilecektir. Sınavla yatılı olarak girdiği Erzurum-Pulur Köy Enstitüsü, suluboya kutusunu bile ilk kez görebildiği yer olacaktır. Resimden çok matematik derslerine ilgisi ağır basmaktadır. Sekizinci sınıfta iken, Türkçe kitabındaki " Osman Kaptan" okuma parçası onu sanata bulaştıran önemli bir rastlantı olmuştur: Parçada Osman Kaptan'ın fiziksel portresi betimlenmekte ve ödev bölümünde öykü kahramanlarının resminin çizilmesi istenmektedir.. Portreyi çok beğenen öğretmeni, "Seni İstanbul-Çapa İlköğretmen Okulu Resim Semineri'ne gönderelim." demiştir.

İstanbul düşüyle gece gündüz resim çalışan öğretmen okulu öğrencisi Ayaz, resim semineri sınavına bir bavul dolusu desenle gider.1960'da Gazi Eğitim Enstitüsünün Resim Bölümüne girer ve oradan 1963'de mezun olur. 3 yıl Çorum İlköğretim okulunda resim öğretmenliği ve atölye şefliği yapar. 1966'da Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümü asistanlık sınavını kazanır ve

¹ Bu bölümdeki bilgiler, kendisi ile 21 Şubat 2014 tarihinde yapılan görüşme ve Mustafa Ayaz Müzesindeki notlarından derlenerek yazılmıştır. Mustafa Ayaz'ın kişisel notlarını, Ayaz'a ait her türlü bilgi ve belgeyi kullanmama izin veren müze müdiresi Nilay AYZAZ'a sonsuz teşekkürler ....

1984 yılına kadar aynı okulda resim hocalığı yapar. 1984’de Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesine geçer, 1987’de buradan emekli olur. 1987 yılında Profesör olan Ayaz, aynı yıl Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesine atanır ve 1988 yılı başında bu görevinden kendi isteği ile ayrılır. O günden bu yana çalışmalarını kendi atölyesinde sürdürmektedir.

2. SANATÇI KİŞİLİĞİ VE SANAT ÜSLUBU

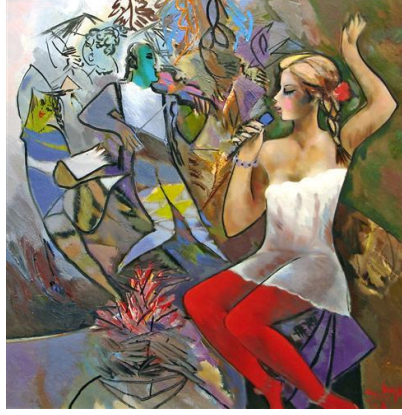
Esasen Türk resim sanatında soyutlayıcı ve figüratif eğilimlere farklı yönelişler 1960’lı yılların ortalarına rastlar; bu anlayış çerçevesinde Türk sanatında ilgili dönem sanatçıları içinde Adnan Çoker, Ömer Uluç, Hasan Kavruk, Adnan Turani, Şadan Bezeyiş gibi sanatçılar gerek geleneksel ile modern arasında bağ kurarak, gerek geometrik kristalize biçim unsurlarını kompoze ederek ve gerekse informel denebilecek bir soyutlama fantazisi içinde eserler vermişlerdir. (Tansuğ, 2008, s. 278-280) Mustafa Ayaz, tam bir doğa soyutlamacısı olarak doğadan çalıştığı lekesel notlarını, çalışma sırasında soyut düz yüzeye yansıtmakta ve işin sonunda renkli bir duyarlılıkla düzenlemektedir (Korkut, 2008, s. 19). Mustafa Ayaz da modern Türk resim sanatında figür soyutlamalarıyla dikkat çeken önemli isimlerden biridir (Tansuğ, 2008, s. 281). “Yaptığım tek şey, kendime özgü bir çizgi dili oluşturmaktır” diyen Mustafa Ayaz, aynı zamanda bir desen ustası olarak “desen bir sanatçının namusu ve tapusudur” görüşündedir. Hiçbir moda sanat akımına bağlı kalmamış olan Ayaz, biçimsel yönden soyut, öz yönünden somut olan sanatçının resimlerine bakıldığında ilk göze çarpan ayrıntı “kadın” temasının ağır bastığıdır. Zafer Gençaydın “O, görüntüsel dış dünyadan çok ekonomik, toplumsal ve kültürel değer yargılarının biçimlediği kendi psikik evrelerini yansıtmaktadır.” demektedir.(Yeşilyurt, 1991, s. 17).

Fotoğraf 1: Mustafa Ayaz Atölyesinde

Modern resimde “konu” soyut ve kavramsaldır. Anlamı sembolik referanslar üretir. Semboller zihinsel çağrışımlarla kültürel değerleri hareketlendirir (Duben, 2007, s. 226). Bu anlayışla hareket eden ve günün her saatinde ve her yerde eskizler yapan, kendi deyişiyle 24 saati resim yapmaya

yetiremeyen Mustafa Ayaz, karakalem, suluboya, kuruboya, pastel ve yağlıboya tekniklerinin her biriyle başarılı uygulamalar leke-çizgi karşıtlığını ustaca kullanarak renk ve deseni başarıyla dengelediği düzenlemeler yapmaktadır (Özsezgin, 2000, s. 109).

Resim 1: “Şarkı Söyleyen Kız” 80x80
cm. Tuval Üzerine Yağlıboya

Figür olarak kadınları çalışması Ayaz’ın ayırt edici özelliklerinden biridir. Onun “Estetik görüşüm kadınlara uygun düşüyor, kadınlar da estetik görüşüme...” sözü dışında kadın konusu, plastik öğelerin sanatsal bir içerikle düzenlenmesi gereken bir araç olmakla birlikte, aynı zamanda kendi kendisiyle ve toplumla yaptığı bir söyleşinin, uzlaşmaya varan bir hesaplaşmanın plastik planda gerçekleştirilmesidir; aslında konunun sanatçıyı resim yapmaya iten sadece bir bahane olduğunu belirtir. (User, 2006, s. 150). Çok sevdiğini belirttiği kadınları gerçekten olağanüstü bir çekicilikte ve güzellikte aynı zamanda duygu yüklü olarak görselleştirmektedir (Özsezgin, 2000, s. 109). Figüratif anlayışın içine sık sık kendisini sokmuş böylece kaçtığını, düşündüğünü, sevdiğini, acı çektiğini, sevdiğini, üzüldüğünü, coşkulandığını, somurttuğunu, hatta kahkaha attığını bir başkasını izliyormuş gibi üçüncü kişi olarak izlemiştir. (Şenyapılı, 1991, s. 17-18). Ama her şeye rağmen modelî Ayaz’dan daha baskındır resimlerinde ve sonuçta “Ressam ve modelî” Ayaz’ın çalışmalarında çokça karşılaşılan bir durumdur.

Kıymet Giray Ayaz’ın sanat gelişimini şu şekilde özetlemektedir:

“1960’larda Ayaz’ın resimlerinin çıkış noktasını soyut renk yüzeylerinin biçimsel uyumlarla düzenlenmesi oluşturmaktadır. Bu yıllarda güncel bir ilgi ve üretim dönemi yaşayan soyut eğilimler Ayaz’ın resimlerinde de egemen olmuştur. 1970’lerde ise kitlesel renk lekeleri, karşıt renk uyumlarına dönüşürken figürler ve biçimlerden oluşan bir çözülme izlenmektedir. Bu dönem yapıtlarında kadın gizemli yaşamı, coşkusu ve tasası ile temel kurguyu oluşturmaktadır. Kimi resimlerinin merkezinde, gerçekçi bir aktarımla, şeffaf renk

lekeleriyle betimlenen kadın çevresinde devinen yaşamsal karmaşa içinde yer almaktadır. Bu karmaşanın içinde modele en yakın olan figür genelde Mustafa Ayaz'ın simgesel görüntüsüdür” (Giray, 1984, s. 25).

Resim 2 : “Ressam ve Modeli”, 33x35cm,
Duralit Üzerine Yağlıboya,2013 (Yazar
Kolleksiyonu)

Bazılarına göre defalarca tekrarlanmış bir yeknesaklık gibi görünse de aynı figürü yineleye yineleye kullandığı iddia edilse de kendisi bir motifi bir tablosunda büyük, bir tablosunda küçük, birinin ortasında, birinin köşesinde, renklerini farklılaştırarak kullandığını ve zaman içerisinde 2-3 yıl içinde bu motifin evrimini tamamlayıp yerini başka figüre bıraktığından bahsediyor (Şenyapılı, 1984, s. 43). “Benim kolay resim yaptığımı sananlar, çektiğim beyin sancılarını ah bir bilse...” ve “Yaptığım her şey bana ait, hepsi birer heyecan öyküsü.” Bu eserlerin her birinin ayrı bir hikâyesi ve anlamı olduğu o kadar açık ki... Onun anlatımında açıkça ifadeler yerine yüzleri seçilemeyen figürlerin de varlığı kimi zaman karmaşık çizgisel karmaşa esasen kendi içinde bir düzeni olan hareketin unsurlarıdır. Renkler ve desenler bir müziğin parçası olarak ritim içinde ama kesin simetriden uzak harmanlanmıştır.

Resim 3: Dans edenler”, 33x35,
Duralit Üzerine Karışık Teknik, 2010,
(Yazar Koleksiyonu)

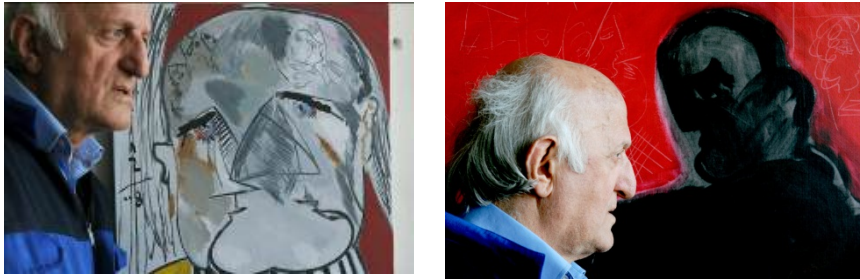
Ayaz’ın resimleri onun rengârenk iç dünyası ile de ilgili olarak gerçek yaşamın düşsel görüntüleridir. (Şenyapılı, 1987, s. 58). Ayaz, Öğretilere, manifestolara göre sanat yapılamayacağını, kişinin kendine göre bir dil yaratması gerektiğini savunarak, hiçbir moda akımın peşine takılmadan bu güne gelmiş bir sanatçıdır. Tekkesinde çile çeken bir derviş örneği, gücünü, kendi deneyimleriyle, tükenmek bilmeyen enerjisinden kaynaklanan çalışkanlığına ve içtenliğine borçludur. İçine kapalı kişiliği, onun dışarıya açılmasını engelleyecek boyutlardadır. Aşırı kertede çekingen oluşu, çok sınırlı yakın arkadaş ve dost çevresinin dışına açılmasına da ket vurmaktadır. “Hiçbir zaman kendimi, düşüncelerimi söyleyemedim, söyleyemiyorum. Anlatmaya çalışıyorum, anlayın işte.” Sözüyle de Mustafa Ayaz, kendini sadece tuvallerinde anlatabildiğini açıkça ifade etmektedir. Bu davranışları onun yaşama sevincinden yoksun ve yaşama küskün olduğu anlamına gelmez kesinlikle. Sürekli resim yapmayı kendisine yaşam biçimi olarak seçmiş, yaşamın "haz"ını çalışmakta bulan bir kişi olarak bilinir. Bir insan ömrüne sığdırılmayacak denli çok sayıda yapıt vermesinin nedenlerinden biri de kuşkusuz çalışmayı kendine yaşam biçimi olarak seçmesine bağlıdır. Bir sanatçı için yaratıcılığı duyumsamak ve yaşam deneyimlerinin zenginliği ile sanatsal yaratmada itici güç olabilecek doyunluğa ulaşabilmek önemlidir.

Resim 4: “Desenler”, 26x20cm, Kağıt Üzerine Karışık Teknik, 2011 (Yazar Koleksiyonu)

Önder Şenyapılı'nın Mustafa Ayaz'a ait anısı satır aralarında kendisinin özgün sanatçı kimliğine ait bilgileri açık bir şekilde bizlere aktarmaktadır.

“Mustafa Ayaz ile görüştüğümüzde, İstanbul'da Akbank Nişantaşı Şubesinde 12. kişisel sergisi açılmıştı ama Ayaz Ankara'daydı. “İstanbul'da sergin açılıyor, sen neden buralardasın? Niye gitmedin açılışa?” diye sordum “Çok farklı bir insanım” diye başladı yanıtlamaya Ayaz, “Herkes sergisinin açılışına bayılarak gider. Ben ise kaçmak için çare ararım. Şimdiye kadar üç kişisel sergim açıldı İstanbul'da, üçüne de gitmedim. Bu Zahir Güvemli'ye mektup yazdım. Hastayım, gelemeyeceğim diye bildirdim ama doğrudu hasta olduğum” (Şenyapılı, 1984, s. 42).

Resim 5: Mustafa Ayaz ve Otoportreleri

Sanat eserinin neye benzediği çok önemli değildir, onunda hangi biçimi alırsa alsın bir fikirle başlamalıdır çünkü sanatçının ilgilendiği şey kavrama ve geliştirme sürecidir böylece sanatçı tarafından fiziksel gerçekliğe

kavuşturulduktan sonra eser, sanatçı da dâhil herkesin algısına açık olarak ancak tamamlandıktan sonra anlaşılabilir (Harrison, 2011, s. 893). Ayaz'ın resimlerinde de fiziksel gerçeklik ön plandadır ve ana figürü destekleyen biçimler, hayvanlar, natürmortlar, enstrümanlar vücutlarının dinamizmi özgün bir stilizasyonun çizgisel ve renksel dokusuna dönüşmektedir ki Ayaz'ın pazaryerleri, dans grupları, göç yolları, konutların dışı kapalı gizli yaşamsallıkları içindeki çelişkileri ritmik bir dinamizmle kurgulanarak aktarılmaktadır (Giray, 1984, s. 25). Mustafa Ayaz, deforme edilmiş çizgisel figür dokularıyla devingen bir ortam yarattığı bir fon üzerinde çeşitlenen kadın temasıyla duyurduğu kişisel bir yorum doğrultusunda yıllardan beri kişiliğini ortaya koymaktadır (Köksal, 1980, s. 123).

Son yıllardaki boya resimlerinde görülmekte olan çizgi ve desen anlayışındaki yeni durum, sanatçının yalın anlatımına yatkın desenci kişiliğine de uygun düşmektedir; sürekli arayış içerisinde olan Ayaz'ın giderek desen anlayışına ağırlık veren çalışmaları onun resimlerindeki tutarlı bir plastik dil birliğini de sağlamaya yol açmıştır. (Gençaydın, 1987, s. 5). Son dönemlerde sanatçı, akılcı bir kompozisyon anlayışı oluşturarak, tuvalerini ikiye, üçe, dörde bölerek bunları çizgisel etki egemenliğinde kompoze etmektedir. (Korkut, 2008, s. 19).

Mustafa Ayaz sanatını şu şekilde açıklamaktadır:

“Soluk alırcasına resim yapıyorum. Binlerce desenim var. Çizerek, boyayarak mutlu oluyorum ve yaşamımı sürdürüyorum. Mutsuz olduğum zaman en büyük ilacım resim yapmak. Picasso'nun bir sözünü çok kısıtıyorum. Ressam olmak istedim, sonunda Picasso oldum. Keşke bu sözü ben söylemiş olsaydım. Gerçekten de öyle... çalıştım çalıştım ve Mustafa Ayaz oldum ben. Hiçbir zaman ressam olmak, ünlü olmak gibi ihtiraslarım yoktu. Yaptıklarına imzayı görmeden Mustafa Ayaz diyorlarsa, işte o kişiliktir, belirgin bir dildir. Ne mutlu bana...” (User, 2006, s. 151-152).

Cumhuriyet dönemi Türk resmiyle ilgili değinilmesi gereken önemli noktalardan biri Ankara'da çalışan ressamlarla ilgilidir. Bilindiği gibi Ankara başkent olduktan sonra hızla gelişmiş ve başka şeylerin yanı sıra sanat etkinlikleri bakımından da önemli bir merkez olmaya başlamıştır. Başka yerlerden buraya gelip yerleşen ressamların yanı sıra orada öğrenim görüp çalışmalarını sürdürenler de vardır. Böyle bir yoğunluk da bu kente resim sanatının gelişimi bakımından belli bir önem kazandırmaktadır. Hatta bu sanatçıların kimi ortak özellikleriyle bir “Ankara Okulu”ndan bahsedilenler bile vardır (Alsaç, 1993, s. 48-49). İşte Ayaz da bu ekolün en önemli temsilcilerinden biridir.

Her biri ayrı bir yaşam öyküsü olan resimlerine modern bir yuva hazırlamayı kafasına Mustafa Ayaz, gözü gibi baktığı, adeta kendinden birer

parça olarak gördüğü resimlerinin kendi müzesinde sergilenme serüvenini şöyle açıklamaktadır:

“1974 yılında, Yenimahalle-Şentepe’de gecekondumu yaptığım zaman dünyalar benim olmuştu. Artık hem ailemin hem de resimlerimin bir yuvası vardı. Çevrenin sanatsal bir mekâna dönüşmesi için de bahçe duvarına bir kabartma tasarlamıştım. Böylece benim gecekondum sıradan olmaktan öte Mustafa Ayaz’ın sanat evi olarak yaşayacaktı. Evin bodrumunu atölye olarak kullanıyordum. En güzel eserlerimi de orada yaptım. Yıllar geçti. Resimlerim çoğaldı çoğaldı. Sonra 2002 yılında çağdaş anlamda kendi adıma bir müze yapma gereksinimini duydum. Hemen kolları sıvadım. Umduğumun çok çok üstünde bir işi başardım; hem de bir kuruş yardım almadan. Halktan aldığımı halka vererek...”²

3. MUSTAFA AYAZ VE MÜZESİ

"Çağdaş Türk Resim Sanatı"nın önde gelen isimlerinden Ressam Mustafa Ayaz, Ankara'da, "Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi" adı altında, tamamen kendi olanakları ve birikimlerini kullanarak bir müze yaptırmıştır. Müzenin arsası 2003 yılının şubat ayında satın alınmış, inşaatına da aynı yıl ekimde başlanmıştır. Mustafa Ayaz, müze kayıtlarında duygularını şu şekilde dile getirmektedir: “Ankara-Balgat, Ziyabey Caddesi üzerinde inşa edilen müzenin hayali ve sevinci ile uykularım kaçırıyordu. Artık resim yapmıyor, bina ile ilgili projeler tasarlıyor, planlar çiziyordum. Amacım bir müze binası inşa etmek değildi. Yapıtlarımın güvenli bir barınağı olsun, orada sonsuza dek yaşayabilsin ve kalıcı olsunlar diye düşünüyordum. Böylece 30 yıllık hayallerim gerçeğe dönüşecekti; gecekondudan çağdaş bir müzeye ...”³

Fotoğraf 2: Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi

Müzenin mimarı tasarımı Atabaş Mimarlık'a aittir. Proje koordinatörü M.Kadri ATABAŞ; proje mimarları M.Kadri ATABAŞ, M.Ufuk ERTEM ve İdris KIRMAN; yardımcı mimarlar Ali ERGİN ve Oğuz CAVLAK olarak

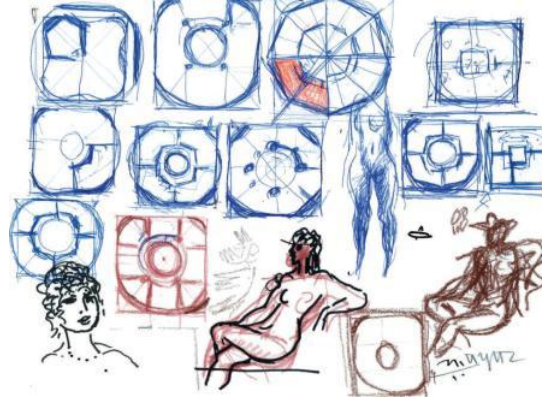
² Mustafa Ayaz'ın bu açıklamaları, Mustafa Ayaz Müzesi arşivinde yer alan notlarından alınmıştır.

³ Mustafa Ayaz'ın bu açıklamaları, Mustafa Ayaz Müzesi arşivinde yer alan notlarından alınmıştır.

geçmektedir (Atabaş, 2005, s. 84). Kadri ATABAŞ planlama sürecini şu şekilde anlatmaktadır:

“Bu projede mimarlar değişik bir proje çalışma yöntemi denediler. Mustafa Ayaz bir çizgi ustası, ayrıca bütün ailesi inşaatla uğraşiyor. Ayaz gençliğinde (ve parasız yıllarında) Ankara Opera Köprüsü'nün kalıp tasarımı ile uğraşmış bir insan (bu yıllarında yaşadığı gecekondu mahallesindeki evini hala yaz aylarında atölye olarak kullanacak kadar da geçmişine saygılı bir resim ustası). Kendisinden müze hayalini çizerek anlatmasını istedik. Aynı paralel süreçte biz de düşüncelerimizi kağıda döktük.

Her iki eskiz sürecinde de ilginç paralellikle oldu. Bu, konunun tartışılarak geliştirilmesinin bir sonucu. Ayaz'ın yapıyı üçboyutlu kavraması için yapılan çamur modeller biraz da "heykelticilikle" ilgili. Ayaz, bu modellerden "estetik doğru gelen orantılarına" baktı. Her ne kadar "profesör, ben bu işten anlamam" dediyse de, çok iyi anlıyordu... Proje bu paralel düşünme/eskiz/modelleme sürecinde geliştirildi” (Atabaş, 2005, s. 86).

Resim 5: Mustafa Ayaz'ın Müzeyle İlgili Eskizi (Atabaş, 2005, s. 85)

Müze, kentsel anıt gibi algılanacak biçimde oluşturulmuştur. Müze'nin köşe başında yer alması ve iki ucu arasında 7 m. yükseklik farkı bulunması, yapı'nın avantajı olarak kullanılmıştır. Müze'nin (gerek çevre ve işletme koşulları, gerekse işlevi gereği) zemin katının bir bölümü ve üst katları içedönük bir yaklaşımla biçimlenirken; giriş sağlayan ve toprak üstünde olan zemin katında kafe, eğitim alanları ve satış mağazaları gibi dışa dönük mekânlar yer almaktadır (Atabaş, 2005, s. 85). Müze'ye gelenler bütünü algılama olanağına sahip. Müze aynı zamanda da, özgün bir sanat insanının mahreminin sadelik içindeki çoğulculuğunu, zenginliğini anlatmaktadır. Yapının dış kaplamasında siyah granit ve cam cephe ve güneş kırıcı kullanılmıştır ki olarak Ayaz'ın resim dünyasının gizem ve kapalılık duygusu

ile bağlantılı bir ifadesi olarak siyah granit Mustafa Ayaz'ın ilk tercihi olmuştur (Atabaş, 2005, s. 86).

Fotoğraf 3: Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi Sanat Galerisi

Tüm düzenlemede öncelikli tasarım ilkesi, Ayaz'ın resimlerindeki dünyasının teşhirine ve arka planını oluşturmaya yönelik çabadır. 1720 m²'lik bir alan üzerinde yer alan Mustafa Ayaz Müzesi'nin toplam kullanım alanı 5000 m² dir. 7 kattan oluşan müzenin çatı katında, sanatçının özel ofisi ve hobi atölyeleri bulunmaktadır. Müze'nin, 1. 2. ve 3. katlarında, Mustafa Ayaz'ın vakfa bağışlamış olduğu, 1968 ve 2008'li yıllarına ait, yağlıboya, suluboya, pastel ve karakalem çalışmaları sergilenmektedir.

Giriş katında yer alan Mustafa Ayaz Sanat Galerisi, 2007 yılında Mustafa Ayaz'ın resim sergisiyle açılmıştır. Galeri, çağdaş plastik sanatların gelişmesi yolunda, yerli ve yabancı sanatçılara yönelik periyodik sergiler ve farklı sanatsal etkinlikler düzenleyerek, sanatseverlerle buluşmayı hedeflemektedir.

Fotoğraf 4: Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi

Galerinin yanı sıra, kafe, hediyelik eşya ve kütüphane bölümleri de giriş katında yer almaktadır. Müzede ayrıca, Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisi Müdürlüğü'ne tahsis edilen bir sergi salonu bulunmakta ve farklı sanatçılara

yönelik, periyodik olarak resim ve heykel sergileri düzenlenmektedir. 4 adet atölye -1. Kattadır. Bu atölyelerde Güzel Sanatlar Fakültelerine hazırlık, resim, heykel ve seramik kursları verilmektedir. Mustafa Ayaz Sanat Kursu'nun amacı hangi yaşta olursa olsun, sanata ilgi duyan ve bu konuda kendini geliştirmek isteyen kişilerle, bilgi ve deneyimlerini paylaşmaktır. Müze'nin -2. katında da, 35 araçlık kapalı otoparkı bulunmaktadır.

Fotoğraf 5: Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi Genel Görünüm

Müze ve Galeri, Pazartesi günleri hariç her gün 11.00-18.00 saatleri arasında ziyaret edilebilmektedir. Müze'nin geleceğini belirleyen Vakfın amacı; toplumun her kesimine sanat sevgisini asılamak, sanat yoluyla toplumu eğitmek, çağdaş Türk sanatının yurtiçi ve yurtdışında tanıtılmasına katkıda bulunmak olarak sıralanmıştır.

Fotoğraf 6: Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi Çocuk Atölyesi

4. SONUÇ

Hayatı zorluklarla geçmiş olan Mustafa Ayaz kendini ve sanatını “Hep iki şey arasında yaşadım: köyle kent, sevapla günah, varlıkla yokluk. Resimlerimin temel ögesi bu ikilem ve çelişkilerdir.” sözüyle özetlemektedir.⁴

Gelecekle ilgili planlarını Mustafa Ayaz şu şekilde dile getirmektedir:

“İyi ve güzel şeyler hep zorlukla elde edildiğine göre sürekli çalışıp kristalize olmuş çağdaş değerlere ulaşmak istiyorum. Yapıtlarımı hiçbir zaman beğenmedim. Beni doyuran, tatmin eden bir eser yapabileceğime inanmıştım ama istediğime şu ana dek ulaşamadım. Hep daha yenisini arama, hep en güzelin peşinde olma arzusu, doyumsuzluk ve yaratma sancıları bir burğu gibi midemi de deliyor beynimi de... yaklaşıp da yakalayamamak insana ızdırıp veriyor. Yaratmayı bu denli yakında duymasam üzülmeyeceğim ama kılıpayı ile ondan uzak kalmak uykularımı kaçırıyor. Anlaşıyor ki, güzeli arayıp bulma savaşı sürecektir ve bu süreç içerisinde ortaya konan yapıtlar da daha sonrakileri irdeleyecek” (Ayaz, 2013, s. 5).

Yurtiçinde altmış aşkın kişisel sergi açan ve 19 ödül kazanan sanatçı; Hindistan, Kuveyt, Mısır, Romanya, Bulgaristan, Polonya, Belçika, Fransa, ABD, İngiltere, Cezayir ve Almanya gibi pek çok ülkede de karma sergi ve bienallere katılmıştır. Ayaz’ın 400’den fazla yapıtı yabancı ülke koleksiyonlarında, 4.000’e yakını da yerli koleksiyonlarda bulunmaktadır.

Fotoğraf 7: Mustafa Ayaz Atölyesindeki Öğrencilere Ders Verirken

Mustafa Ayaz, Türk resim sanatında kimliği, hayatı, tarzı ve çalışkanlığıyla damga vurmuş bir isimdir. Hiçbir akım ya da geçici modanın izinden gitmeden, kendi hayatından ve hayallerinden kesitler sunarak, çalışmalarından tatmin olmadan, kendini hep yenileyerek, halktan aldığı halka vererek, Türk sanatının gelişmesi için çaba sarf eden bir sanatçıdır. Bu kadar özelliğine rağmen çok mütevazı, paylaşmayı seven biri olarak bilinen

⁴ Kendisi ile 21 Şubat 2014 tarihinde yapılan görüşmede edinilen bilgidir.

Ayaz, daha uzun yıllar resim sanatımızın gelişimine katkıda bulunacak ve sanatseverlere yeni ufuklar açmaya devam edecektir.

KAYNAKLAR

- Alsaç, B. ve Üstün Alsaç (1993). *Türk Resim ve Yontu Sanatı*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Atabaş, M. K. (2005). Mustafa Ayaz Müzesi ve Kültür Merkezi. *Yapı Mimarlık Kültür ve Sanat*, (280), 84-87.
- Ayaz, M. (2013). *Mustafa Ayaz: Geveze Elim "2013" Sergi Kataloğu*. Ankara: Mustafa Ayaz Müzesi ve Plastik Sanatlar Vakfı Yayınları.
- Duben, İ. (2007). *Türk Resmi ve Eleştirisi*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları. Sayı:160.
- Gençaydın, Z. (1987). *Musatafa Ayaz, Desenler*. Ankara: Odak Ofset Yayınları.
- Giray, K. (1984). Sergi Değerlendirmeleri; Mustafa Ayaz. *Yeni Boyut Plastik Sanatlar Dergisi* 3(22), 24-25.
- Harrison, C. (2011). *Sanat ve Kuram 1900-2000. Değişen Fikirler Antolojisi*. İstanbul: Küre Yayınları
- Korkut, E. (2008) *Çağdaş Türk Sanatında Soyut Resim*, İstanbul 06.05.2013, <http://pdfkutuphane.com/cagdas-turk-sanatinda-soyut-resim-efe-korkut-kurt-pdf-ekitap-indir.html>
- Köksal, A. (1980). İstanbul'da Sergiler. *Milliyet Sanat Dergisi*. 120-123
- Şenyapılı, Ö. (1984). Bizden ve Onlardan: Mustafa Ayaz. *Sanat Olayı*. (20). 42-44.
- Şenyapılı, Ö. (1987). Mustafa Ayaz'ın Rengârenk Düşsel Dünyası. İstanbul: *Sanat Çevresi*, (109), 58-59.
- Şenyapılı, Ö. (2000). Uzanıp Yatıvermiş Sereserpe. *Antik Dekor. Antika, Dekorasyon ve Sanat Dergisi. Özel Yat Sayısı*.100-109.
- Tansuğ, S. (1995). *Türk Resminde Yeni Dönem*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tansuğ, S. (2008). *Çağdaş Türk Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tekin, K.Hakan (2014). *Mustafa Ayaz'la Röportaj* Ankara: Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi ,21 Şubat 2014
- User, S. (2006). Renklerin ve Çizgilerin Özgürlüğü. İstanbul: *Antik Dekor. Geçmiş ile Geleceği Birleştiren Değerler*. (99), 148-152.
- Yeşilyurt, T. (1991). Bir Ressam Mustafa Ayaz. *Karşı Edebiyat, Sanat, Düşün Dergisi*, 17.

EKLER

EK 1 Mustafa Ayaz'ın Günlüğüne Düştüğü Notlardan Seçmeler

- Yaptıklarım değil, asıl yapacaklarım heyecanlandırıyor beni.
- Daha güzelini yaratma arzusu ve isteği bizi yaşama bağlıyor.
- Kendimi arıyorum aradıkça kendime yaklaşıyorum.
- Bir heyecan bir defa yaşanır.

- Zoru amaçlamak, zoru başarmanın gereğidir.
- Sürekli sanatsal sorun yaratıyor, onlarla yaşıyor, özgün çözümler arıyorum.
- En son yapacağımı baştan yapmaya kalkmadım. Ömrüm o büyük savaşın hazırlığı ile geçiyor.
- Zaman akışı içinde giderek sivrilip kristalleşen çağdaş insandaki denge duygusunu altın terazide arıyorum.
- Hiçbir zaman kendimi, düşüncelerimi söyleyemedim, söyleyemiyorum. Anlatmaya çalışıyorum, anlayın işte.
- Resimlerimle yaşamımla bütünleşen doğasal izlenimlerin ve düşünsel değerlerin hesabını çıkarıyorum.
- En büyük buluşum kendimi arayıp bulmak olacaktır.
- Sanatçıyı ayakta tutacak en büyük güç sevgidir.
- Sanatsal istek ve arzularım öylesine çok ve sonsuz. Buna karşın yaşam ve mutluluğum sınırlı ve sıradan.
- Tüm yapıtlarım hapsedilen aşkların öyküsüdür.
- Kalbimi delen, kafama balyoz gibi inen duyguları doyumak için durmadan çiziyor, boyuyorum.
- Sezmek fakat yapamamak, yaklaşıp ta yakalayamamak sadece midemi değil, kafamı da deliyor.
- Yaptığım her resim sevdiğim için yazılmış bir şiirdir.
- Heyecan rüzgârlarım nereden eserse onu resmederim.
- Ne zaman ne yapacağımı ben de bilmiyorum.
- Güzel bir şey yakaladın mı, onu yeniden güzelleştirmeye kalkma.
- Aşk şarkıları besteleyemediğim için resim yapıyorum.
- Yaptığım her şey bana ait, hepsi birer heyecan öyküsü.
- Sanatçının, güzelliği her şeyden önce kendi içinde hissetmesi lazım.
- Öğretilen şey sanat değildir.
- Sanat heyecan gösterisi değil, bir heyecanı yaşamadır.
- Çelişen düş ve hayallerime hep aklımla denge sağlıyorum.
- Sanatçı yeteneklerini kullanırken, kolaylıklardan kaçınmalı.
- Canlıları yaşama bağlayan o yüce duygunun, sevginin peşinden koştum hep. Onun sayesinde umutlandım, kendime özgü değerler yakalamaya çalıştım. Sevgiyi mutluluğu hep beynimde yaşayacak, yaşatacağım.
- Görsel tatmin oluşuncaya dek çalışırım ve ne çıkarsa imzalarım.
- Tüm düşüncelerimi ve sevgimi resme döküyorum. Ondan sonra da konuşmak niye, konuşacaklarım resimlerimde var.
- Hep amatör ve çırak gibiyim. Daha ustalığa ulaşamadım. Asıl söyleyeceklerimi daha söyleyemedim.
- Yaptığım resimlerle insanda var olan güzellik duygularını doyumak istiyorum. O hazzı yaşamak ve yaşatmak büyük bir mutluluk veriyor bana.
- İpek böceği yaşam için nasıl ipek üretirse ben de kendi mutluluğum için resim yapıyorum.
- Sanat için laf üretenler var. Birde sanat yapanlar var. Laf üretenler lafta kalır, sanat yapanlar sanatçı olur.
- Siyah boyalar getirin, çok çok siyah boya. Her şeyin anlamsız olduğunu göstermek için kapkara siyah boyalar. Ama küçük küçük bir kırmızı, küçük küçük bir ışık

gerek, o da yaşadıkça umudum olacak. Bizi yaşama bağlayan, bize güzel şeyler yaptıran özlemlerimiz, umutlarımız değil mi?

- Gözyaşlarından resim yapılıyorsa, boyaya ihtiyacım olmazdı.
- Çok çok çalışarak öğrendiklerimi ve alışkanlıklarımı unutmam gerek.
- Çağdaş olayım diye hiçbir zaman yırtınmadım. Sadece sevdiğimi yaptım ve yapıyorum.
- Kendimi arıyorum, çize çize, boyaya boyaya.
- Özgeçmişim geçmişte kaldı, yaşasın gelecek...

EK 2 Ödüller

2009	Ankara Rotary Kulübü, Meslek Hizmet Ödülü
2009	Sanat Kurumu, Jüri Özel Ödülü
2008	Hacettepe Üniversitesi, 2008–2009 Akademik Yılı, Sanata Hizmet Ödülü
2008	Sanat Kurumu, Resim Dalında Yılın Sanatçıları Ödülü
2007	ArtForum Sanat Fuarı, Mustafa Ayaz Müzesi - Kurum Onur Ödülü
2007	Çağsav Onur Ödülü
2005	EgeArt Sanat Fuarı Ödülü
1999	Hacettepe Üniversitesi 1998-1999 Akademik Yılı Sanat Ödülü
1988	Mimar Sinan 400. Yılı Anma 2.lık Ödülü
1986	T. Petrolleri A. Ş. Resim Yarışması'nda Başarı Ödülü
1983	Meteksan Desen Yarışması'nda Başarı Ödülü
1983	44. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Başarı Ödülü
1982	DYO Resim Yarışması'nda Mansiyon
1980	41. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Başarı Ödülü
1977	DYO Resim Yarışması'nda Başarı Ödülü
1975	DYO Resim Yarışması'nda Başarı Ödülü
1973	Cumhuriyetin 50. Yılı Resim Yarışmasında Başarı Ödülü
1972	34. Devlet Resim ve Heykel Sergisi Başarı Ödülü
1971	33. Devlet Resim ve Heykel Sergisi 2. lık Ödülü
1971	TRT Sanat Ödülü
1969	Gençler Arası Resim Yarışmasında 2. Mansiyon

Ek 3 Online Sergiler

06.05.2014	Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
27.02.2014	Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Doku Sanat Galerisi - İstanbul
17.12.2013	"Portreler II" - Mustafa Ayaz - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
07.05.2013	"Geveze Elim II" - Mustafa Ayaz - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
14.02.2013	Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Doku Sanat Galerisi - İstanbul
03.05.2012	"Tuval'e Yansıyan Aşklar..." - Mustafa Ayaz - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
23.03.2011	"Hapsedilen Aşklar" - Mustafa Ayaz - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi

- 17.02.2011 Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Doku Sanat Galerisi - İstanbul
01.10.2010 Mustafa Ayaz - Atölye Sergisi
01.06.2010 Mustafa Ayaz - Atölye Sergisi
15.04.2010 Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
01.07.2009 Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
20.04.2009 Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Doku Sanat Galerisi - İstanbul
15.04.2009 "Renkli Çizgiler, Renkli Portreler" - Mustafa Ayaz - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
25.11.2008 "Geçmişten Bugüne" - Mustafa Ayaz - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
01.07.2008 "Yaz Karması" - Mustafa Ayaz - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
29.05.2008 Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Doku Sanat Galerisi - İstanbul
23.05.2008 Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Antik Park Fine Art and Antiques
01.05.2008 "Dünden Bugüne" - Mustafa Ayaz - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
12.03.2008 "Portreler" - Mustafa Ayaz - Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
12.04.2007 Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Doku Sanat Galerisi - İstanbul
30.10.2006 Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Doku Sanat Galerisi - Ankara
16.03.2006 Mustafa Ayaz Resim Sergisi - Doku Sanat Galerisi - İstanbul

EK 4 Kişisel Sergileri

- 2009 Mustafa Ayaz Sanat Galerisi, Ankara
2009 Doku Sanat Galerileri, İstanbul
2009 Mustafa Ayaz Sanat Galerisi, Ankara
2008 Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
2008 Doku Sanat Galerisi, İstanbul
2008 Antik Park Fine Art and Antiques, İstanbul
2008 Mustafa Ayaz Vakfı Plastik Sanatlar Müzesi
2007 Doku Sanat Galerisi, İstanbul
2006 Doku Sanat Galerisi, Ankara
2005 Selçuk Yaşar Müzesi ve Sanat Galerisi, İzmir
2005 Doku Sanat Galerisi, İstanbul
2005 Doku Sanat Galerisi, Ankara
2004 Doku Sanat Galerisi, Ankara
2003 Doku Sanat Galerisi, İstanbul
2003 Doku Sanat Galerisi, Ankara
2002 İMKB Ankara Sanat Galerisi, Ankara
2002 Doku Sanat Galerisi, İstanbul
2002 Doku Sanat Galerisi, Ankara
2001 Doku Sanat Galerisi, İstanbul
2001 Doku Sanat Galerisi, Ankara
2000 Doku Sanat Galerisi, İstanbul
2000 Doku Sanat Galerisi, Ankara

Kemal Hakan Tekin
Çağdaş Türk Sanatının Değerlerinden Mustafa Ayaz ve Müzesi
Mustafa Ayaz and His Museum as One of the Contemporary Turkish Art

1999	Selçuk Yaşar Sanat Galerisi, İzmir
1999	Doku Sanat Galerisi, İstanbul
1999	Doku Sanat Galerisi, Ankara
1998	Doku Sanat Galerisi, Ankara
1998	Doku Sanat Galerisi, İstanbul
1997	Garanti Sanat Galerisi, İstanbul
1997	Doku Sanat Galerisi, İstanbul
1997	Doku Sanat Galerisi, Ankara
1996	Doku Sanat Galerisi, İstanbul
1996	Selçuk Yaşar Sanat Galerisi, İzmir
1996	Karsu Tekstil Sanat Galerisi, İstanbul
1996	Kibele Sanat Galerisi, İzmir
1996	Doku Sanat Galerisi, Ankara
1995	Kibele Sanat Galerisi, İzmir
1995	Doku Sanat Galerisi, Ankara
1995	Karsu Tekstil Sanat Galerisi, İstanbul
1994	Ümit Yaşar Sanat Galerisi, İstanbul
1994	Doku Sanat Galerisi, Ankara
1993	Kibele Sanat Galerisi, İzmir
1993	Doku Sanat Galerisi, Ankara
1992	Doku Sanat Galerisi, Ankara
1990	AKM, İstanbul
1988	Gorbon Sanat Galerisi, İstanbul
1987	Resim ve Heykel Müzesi, Ankara
1986	Ümit Yaşar Sanat Galerisi, İstanbul
1985	Sanat Yapım Galerisi, Ankara
1985	Ümit Yaşar Sanat Galerisi, İstanbul
1984	Resim ve Heykel Müzesi, Ankara
1984	Urart Sanat Galerisi, Ankara
1983	Akbank Nişantaşı Sanat Galerisi, İstanbul
1983	Evrensel Sanat Galerisi, Ankara
1981	Evrensel Sanat Galerisi, Ankara
1981	MON-TUR Sanat Galerisi, İstanbul
1981	ODTÜ Sergi Salonu, Ankara
1981	Füzen Sanat Galerisi, İzmir
1980	Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Ankara
1980	Tiglat Sanat Galerisi, İstanbul
1977	Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Ankara
1976	Artisan Sanat Galerisi, Ankara
1972	Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Ankara
1967	Devlet Güzel Sanatlar Galerisi, Ankara
Karma Sergilerden Seçmeler	
2008	Doku Sanat Galerisi, Ankara
2008	Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltraşlar Derneği, Ankara
2005	Doku Sanat Galerisi, Ankara
1989	Galerie Kutscha, Salzburg
1989	Vakko Sanat Galerisi, Ankara

- 1989 Türkiye ve Almanya'da Ağaç Baskı Resim Sergisi
1985 Çağdaş Türk Resim Sanatı Sergisi, Batı Almanya
1984 Çağdaş Türk Resim Sanatı Sergisi, Cezayir
1983 İstanbul Sanat Bayramı
1983 Sanat Yapım Sanat Galerisi, Ankara
1983 Turkuvaz Sanat Galerisi, Ankara
1983 Fransız Büyükelçiliği'nce düzenlenen Resim Sergisi
1983 "Balkanlar Halklar Arası Sulh" - Plastik Sanatçılar
Sergisi, Bükreş-Romanya
1983 Satışlı "Çağdaş Türk Resmi Sergisi", Kuveyt
1982 Lalit Kala Sanat Akademisi tarafından düzenlenen 5.
Sanat Trienali, Yeni Delhi-Hindistan
1982 XIV. İskenderiye Bienali, İskenderiye Güzel Sanatlar
Müzesi, Mısır
1981 "Türk Kültür Haftası" nedeni ile düzenlenen Resim ve
Grafik Sergisi, F. Almanya
1981 100. Yıl Resim Sergisi, ABD
1981 100. Yıl Resim Sergisi, Fransa
1981 100. Yıl Resim Sergisi, Yugoslavya-Belgrad
1981 Kraliçe Nur Himayesinde Açılan Türk Resim Sergisi,
Ürdün Ulusal Sanat Galerisi, Amman
1981 "Öğretmenim - 24 Kasım" Görsel Sanatlar Sergisi,
Ankara Resim ve Heykel Müzesi
1981 Kurtuluş Savaşı ve Atatürk Devrimleri 100. Yıl Sergisi
1981 ODTÜ Karma Sergi
1978 Ankara Yaprak Sanat Galerisi, "4 Ressam" Karma Resim
Sergisi
1976-1983 VAKKO Sergileri
1973-1983 DYO Resim Sergileri
1973 İskenderiye Festivali
1973 Ankaralı Ressamlar Bulgaristan Sergisi
1972 Le IV. Festival International de la Peinture Cagnes-sur-
mer
1971 TRT Kurumu Kültür Sanat Bilim Ödülleri 1. Resim ve
Heykel Sergisi
1969 Sanat Tenkitçileri Cemiyeti Gençlerarası Yarışmalı Resim
Sergisi
1968-1983 Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltraşlar Derneği Sergileri
1959-1983 Devlet Resim ve Heykel Sergileri